

Futbol Taraftarlarının Bahis Oynama Motivasyonları ile Sevgi-Nefret İlişkisinin İncelenmesi

Sercan KURAL¹ , Oğuz ÖZBEK²

¹Bartın Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Bartın, Türkiye

²Ankara Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Ankara, Türkiye

DOI: 10.70736/spjses.273

Araştırma Makalesi/Research Article

Gönderi Tarihi/Received:
15.11.2024

Kabul Tarihi/Accepted:
17.04.2025

Online Yayın Tarihi/Published:
30.04.2025

Özet

Spor kulüplerinin başarılı veya başarısız olması taraftarlar arasında fazlasıyla önem verilen konular arasındadır. Taraftarlar takımları kazandıklarında gururlu ve mutlu, kaybettiğinde ise mutsuz hissetmektedirler. Taraftarların mutlu olmaları kendi takımlarına karşı bir sevgi rakip takıma karşı ise nefret şeklinde ortaya çıkabilmektedir. Bununla birlikte taraftarların sevgi ve nefret duyguları bahis oyunları ile ilişkisi olabilmektedir. Bu bağlamda araştırmada futbol taraftarlarının sevgi nefret düzeyleri ile bahis oynama motivasyonları arasındaki ilişkinin test edilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubu 261 futbol taraftarından oluşmaktadır. Çalışma grubu seçiminde amaçlı örnekleme yaklaşımlarından kolay ulaşılabilir örnekleme yönteminden faydalanılmıştır. Çalışmada veri toplama aracı olarak “Bahis Motivasyon Ölçeği” ve “Taraftar Sevgi-Nefret Ölçeği” kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde bağımsız örneklemler için t-testi, ANOVA ve korelasyon analizi yöntemleri kullanılmıştır. Her iki ölçeğin araştırma grubu için güvenilirliğini test etmek için Cronbach’s Alfa analiz yöntemi kullanılmıştır. Cinsiyete ilişkin karşılaştırma sonuçları incelendiğinde taraftar sevgi nefret ölçeği kapsamında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Bahis motivasyon ölçeği alt boyutları incelendiğinde ise sadece “içe yansıyan dışsal motivasyon” alt boyutu dışında tüm alt boyutlarda anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bununla birlikte bahis oynama değişkenine göre yapılan ANOVA analizi incelendiğinde BMÖ’nin tüm alt boyutlarında TSNÖ’nin ise sevgi alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Son olarak, pearson korelasyon analizi sonucunda taraftarların sevgi nefret düzeyleri ile bahis oynama motivasyonları arasında pozitif yönde bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak taraftarların sevgi nefret duygu düzeylerinin bahis oynama motivasyonları üzerinde etkili olabileceği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Bahis oyunları, bahis oynama motivasyonu, futbol taraftarı, sevgi-nefret

Investigation of Football Fans' Betting Motivations and Love-Hate Relationship

Abstract

The success or failure of sports clubs is among the issues that are given great importance among the fans. Fans can feel proud and happy when their team wins and unhappy when they lose. The happiness of the fans can appear in the form of love towards their own team and hatred towards the opposing team. However, the feelings of love and hate of the fans may be related to betting games. In this context, it was aimed to test the relationship between the love-hate levels of football fans and their motivation to gambling. The study group of the research consists of 261 football fans. In the selection of the study group, the convenience sampling method, one of the purposive sampling approaches, was used. “Gambling Motivation Scale” and “Fan LoveHate Scale” were used as data collection tools in the study. In the analysis of the data obtained, t-test for independent samples, ANOVA and correlation analysis methods were used. Cronbach's Alpha analysis method was used to test the reliability of both scales for the research group. When the comparison results regarding gender were examined, no significant difference was found within the scope of the supporter love hate scale. When the sub-dimensions of the betting motivation scale were examined, a significant difference was found in all sub-dimensions, except for only the sub-dimension of “Extrinsic motivation-injected”. In addition, when ANOVA analysis was analyzed according to the variable of gambling, a significant difference was found in all sub-dimensions of the GMS and in the love sub-dimension of the FLHS. Finally, as a result of pearson correlation analysis, it was determined that there was a positive relationship between the love and hate levels of the fans and their motivation to bet. As a result, it can be said that fans' love-hate emotion levels may have an effect on their motivation to gambling.

Keywords: Betting games, football fans, love-hate, motivation to bet

GİRİŞ

Spor bahisleri, uluslararası alanda en hızlı gelişen kumar türlerinden biridir. Sporun kültürel önemi ve sporun yaygınlaşması ile birlikte bahis ürünlerinin de hızla yaygınlaşması artan halk sağlığı endişeleri nedeniyle akademik, medya ve düzenleyici kurumların büyük ilgisini çekmektedir (Lopez-Gonzalez vd., 2020a). Kumarın bir türü olan spor bahsi, spor endüstrisinin itici gücü olmaya başlamıştır. Spor etkinliğinin sonuçları üzerine bahis oynayanların sayısı son yıllarda giderek artmaktadır (Hare, 2015). Dünya genelinde spor üzerine oynanan bahisler arasında çevrimiçi olarak oynanan bahisler yaklaşık %43'nü oluşturmaktadır (Lopez-Gonzalez vd., 2020a; Gainsbury & Russell, 2015). Bahis operatörleri, potansiyel müşteriler olarak özellikle spor taraftarlarını hedef almış olup, hem büyük hem de küçük takımlar ve etkinliklerle ilgili reklam ve pazarlama, buna izin verilen pazarlarda artık oldukça öne çıkmaktadır (Gainsbury & Russell 2015).

Spor bahislerinin yaygınlaşması ve normalleşmesi, sosyalleşmenin ve spor taraftarlığının sonucu olarak kabul edilmektedir (Bunn vd., 2019). Özellikle futbol takımlarının maç sonuçları taraftarlar tarafından yakından izlenirken, maç sonuçları üzerinde bahis oynama yaygınlaşmaktadır (Sharman, 2022). Hem taraftar olup hem de spor bahsi oynayan kişilerin bahis motivasyonları ve taraftarlık davranışlarının hangi etkenlerden etkilendiğini incelemenin önemli olduğu düşünülmektedir. Futbol takımlarının başarısı veya başarısızlığı, taraftarlar için büyük önem taşıyan konulardan biridir (Berument, 2019). Takımları galip geldiğinde taraftarlar mutluluk ve gurur hissederken, mağlubiyet durumunda ise üzüntü duymaktadırlar. Taraftarlar takımlarının başarı kazanmalarında mutlu olmaları takımına yönelik tutkulu bir sevgiye dönüşürken, başarısız olmaları durumunda ise mutsuzluk ile birlikte rakip takıma nefret duyabilmektedirler (Shuv-Ami vd., 2020). Bu nefret duygusu, bazen rakip takımın sporcu ve taraftarlarına karşı şiddet göstermek şeklinde ortaya çıkabilir. Bir futbol takımının taraftarı olmak sosyal kimlik oluşturma bir yoldur (Gordon vd., 2015). Sosyal kimlik kuramına göre bireyler kendilerini bir grubun üyesi olarak görürler ve bu kimliğe önem verirler. Çevrelerindeki iç grupları benimserken, dış gruplara karşı tepki davranışları gösterirler (Tajfel, 1978; Funk vd., 2016).

Taraftarların müsabaka sonuçları üzerine bahis oynama motivasyonlarında, taraftar olmaktan kaynaklanan sevgi ve nefret duyguların etkisinin olduğu söylenebilir. Futbol taraftarları da herkes gibi spor müsabakaları üzerine bahis oynamaktadırlar (Sharman, 2022). Bir spor müsabakasının sonuçları üzerine müsabaka öncesi veya müsabaka sırasında tahminde bulunarak kazanç elde etme faaliyeti spor bahsi olarak tanımlanmaktadır. Spor müsabakalarının sonuçları üzerine bahis oyunu normalleştirilmektedir (Vinberg vd., 2021). Büyük bir endüstri haline gelen spor bahis oyunları bazı ülkelerde yasadışı olarak kabul edilirken bazı ülkelerde yasal hale getirilmiştir (Binde, 2014). Ülkemizde ise yasal spor bahis şirketlerinin yanı sıra çok sayıda yasadışı şirket internet üzerinde faaliyet göstermektedir (Ne Oldu, 2022). Bahis oyunlarında ortaya çıkan büyük karlar bu sektörü büyütmektedir. Spor müsabakalarında maç öncesi ya da maç sırasında sonuçları üzerinden, tahmine dayalı para kazanma davranışı, heyecan yaşama, stres atma, kolay para kazanma spor bahislerinin önemli motivasyon unsurlarıdır (Fang & Mowen, 2009). Taraftarlar maç sonuçlarını tahmin ederken

destekledikleri takıma önyargılı davranıp kendi takımlarının diğer takımlardan üstün olduğunu düşünerek bahis oynamaktadırlar (Na vd., 2019).

Bahis oyunlarındaki ve çevrimiçi teknolojik gelişmeler gençler arasında spor bahsi oyunlarının hızla yayılmasına neden olmuştur (Fang & Mowen, 2009). Sporsever üniversite öğrencilerinin spor hakkında bilgi sahibi olma ve spora ilgi duyma olasılıkları daha yüksek olduğundan, diğer öğrencilere göre spor üzerine daha fazla bahis oynadıkları görülmüştür (Nelson vd., 2007). Spor bahisleri diğer kumar türlerinden ayrı olarak spor kültürü ile ilişkili kumar türüdür (Gordon vd., 2015). Spor müsabakaları sonuçları üzerine bahis oynama ile takım taraftarlığı, televizyonda ya da sosyal medyada spor haberlerini izlemek, spor branşı konusunda bilgi sahibi olmak gibi geniş bir alanla etkileşim söz konusudur (Lopez-Gonzalez vd., 2020b). Spor bahsi oynayan gençler arasında normalleştirilmesi ve oynayan kişi sayısının artması endişe Avusturalya ve İngiltere gibi ülkelerde endişe kaynağı olmuştur (Purves vd., 2020; Seal vd., 2022).

Polat ve Yıldız (2021) tarafından yapılan bir çalışmada, bahis oynama motivasyonu ile saldırganlık ve şiddet eğilimi arasında ilişki saptanmıştır. Ayrıca taraftarlık düzeyinin yüksek olmasının spor bahsi oynayan izleyicilerin saldırganlık ve şiddet eğiliminin artmasına neden olduğu belirlenmiştir. Spor bahsi ya da diğer kumar türlerinden birini oynayan bireyleri motive eden etkenler, para kazanma, eğlence ve heyecan, sosyalleşme, özgüven kazanma ve sorunlarından kaçmak şeklinde ifade edilmiştir (Fang & Mowen, 2009). Bununla birlikte spor taraftarlarını spor bahislerine motive eden bazı faktörler vardır.

Spor etkinliklerine ilişkin bilgilerin yazılı ve görsel basında sürekli yer alması, bu bilgilere erişimin internet ve akıllı telefonlar ile sürekli güncellenmesi, cep telefonları ile spor bahis oyunlarına kolay ve hızlı erişim imkânı çevrimiçi spor bahislerini yaygınlaştırmaktadır. Spor müsabakalarında maç öncesi ya da maç sırasındaki sonuçları üzerinden, tahmine dayalı para kazanma davranışı, heyecan yaşama, stres atma, kolay ve zahmetsiz para kazanma hırsı insanlara çekici gelmektedir. Bir spor takımının taraftarı olan kişiler, spora ve takımlarına duyduğu ilgi ile birlikte, heyecan yaşama, kolay ve zahmetsiz para kazanma ve benzeri duyularıyla hareket ederek spor bahis oyunlarına yönelmektedir. Bununla birlikte takımlarına bağlı olmak ve takımıyla özdeşleşmek bir taraftar için önemli noktalardan birisidir. Bu bağlamda, taraftarların kendi takımlarıyla özdeşleşmeleri ve bu özdeşleşmenin bahis oynama motivasyonları üzerindeki etkisi, çalışmanın önemini ortaya koymaktadır.

Bu çalışmanın amacı, futbol taraftarlarının sevgi-nefret duyguları ile bahis oynama motivasyonlarının yaş, cinsiyet, eğitim, gelir ve bahis oynama sıklığı değişkenlerine göre incelenmektir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Nicel araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmada, ilişkisel araştırma modeli tercih edilmiştir. Araştırmada, çok sayıda bireyden oluşan bir evrende, evrenin tamamı ya da belirli bir örneklem üzerinde genel bir sonuca ulaşmak amacıyla yapılan tarama çalışmaları genel tarama modeli kapsamında yer alırken; iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkilerin

yönünü ve düzeyini incelemeye yönelik çalışmalar ise ilişkisel tarama modeli olarak adlandırılır (Karasar, 2011). Araştırmanın katılımcı grubunu 261 futbol taraftarı oluşturmaktadır.

Araştırma Grubu

Tablo 1. Değişkenlere ilişkin frekans ve yüzdelere

Değişkenler	Grup	F	%
Yaş	18-23	193	73.9
	24-29	52	19.9
	30-35	10	3.8
	36 ve üzeri	6	2.3
Cinsiyet	Erkek	202	77.4
	Kadın	59	22.6
Eğitim Düzeyi	Lise	156	59.8
	Lisans	105	40.2
Gelir Düzeyi	Düşük	134	51.3
	Orta	68	26.1
	Yüksek	59	22.6
Bahis Oynama Sıklığı	Her gün	34	13.0
	Haftada 1-3 defa	49	18.8
	Ayda 1 defa	100	38.3
	Ayda 2 ve daha fazla	78	29.9
Toplam		261	100.0

Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların yaş ortalamaları ($\bar{X}$ =23.14), büyük bir çoğunluğunun erkek, lise eğitim düzeyinde ve gelir düzeylerinin düşük olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte katılımcıların büyük bir çoğunluğunun en az ayda bir kez bahis oynadıkları tespit edilmiştir.

Tablo 2. Ölçeklere ilişkin tanımlayıcı istatistikler

Ölçekler	Alt Boyutlar	$\bar{X}$	SS.	Çarpıklık	Basıklık	Güvenirlik
Bahis Motivasyon	Bilmeye yönelik içsel motivasyon	2.52	1.20	.194	-1.09	.86
	Başarıya yönelik içsel motivasyon	2.47	1.11	.273	-.845	.81
	Uyarım yaşamaya yönelik içsel motivasyon	2.58	1.21	.205	-1.10	.84
	Belirlenmiş dışsal motivasyon	2.22	1.12	.466	-.995	.82
	İçe yansıyan dışsal motivasyon	2.01	1.09	.810	-.529	.84
	Dışsal motivasyon - dış düzenleme	2.73	1.30	.014	-1.24	.86
	Motivasyonsuzluk	2.79	1.27	-.046	-1.21	.85
Taraftar	Nefret	4.70	2.87	.235	-1.12	.88
Sevgi Nefret	Sevgi	8.20	2.38	-1.31	.835	.88

Tablo 2 incelendiğinde bahis motivasyon ölçeği bağlamında “Bilmeye yönelik içsel motivasyon” alt boyutunun puan ortalaması ($\bar{X}$ =2.52), “Başarıya yönelik içsel motivasyon” ($\bar{X}$ =2.47), “Uyarım yaşamaya yönelik içsel motivasyon” ($\bar{X}$ =2.58), “Belirlenmiş dışsal motivasyon” ($\bar{X}$ =2.22), “İçe yansıyan dışsal motivasyon” ($\bar{X}$ =2.01), “Dışsal motivasyon - dış düzenleme” ($\bar{X}$ =2.73), “Motivasyonsuzluk” ($\bar{X}$ =2.79) olarak hesaplanmıştır. Taraftar sevgi nefret ölçeğinde ise nefret alt boyutunun puan ortalaması 4.70, sevgi alt boyutunu puan ortalaması ise ($\bar{X}$ =8.20) olarak hesaplanmıştır. Bununla birlikte elde edilen verilerin normallik varsayımına uygun olduğu anlaşılmaktadır (George & Mallery 2010; Tabachnick & Fidell, 2013). Araştırmanın iç tutarlılık katsayılarının belirlenmesi amacıyla Cronbach’s Alpha testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda Bahis Motivasyon Ölçeği alt

boyutlarının iç tutarlılık katsayıları .81 ile .86 arasında değiştiği anlaşılmaktadır. Taraftar Sevgi Nefret Ölçeği alt boyutlarının ise her iki alt boyutu .88 olarak hesaplanmıştır. Bu bakımdan araştırmanın iç tutarlılık katsayıları iyi düzeyde güvenilir olduğunu göstermektedir (Kalaycı vd., 2005).

Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında hazırlanan ölçek formu, çalışma grubundaki katılımcılara gönüllülük esasına dayalı olarak çevrimiçi ortamda uygulanmıştır. Veri toplama sürecinde, katılımcılara gerekli bilgilendirmeler yapılmış ve formu doğru bir şekilde doldurmaları sağlanmıştır. Üç bölümden oluşan formun ilk bölümünde “Kişisel Bilgi Formu”, ikinci bölümünde “Bahis Motivasyon Ölçeği” ve son bölümde ise “Taraftar Sevgi-Nefret Ölçeği” yer almaktadır.

Bahis Motivasyon Ölçeği: Chantal ve arkadaşları (1994) tarafından geliştirilen Gambling Motivation Scale (GMS), Karlı (2008) tarafından Türkçeye uyarlanarak geçerlik ve güvenirlik çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Ölçek, 28 maddeden oluşmakta ve 7 alt boyut içermektedir. Her bir alt boyutta 4 madde bulunmaktadır. Ölçek 5’li Likert tipi (1=Hiç Katılmıyorum-5=Tam Katılıyorum) bir değerlendirme sistemine sahiptir.

Taraftar Sevgi-Nefret Ölçeği: Shuv-Ami ve arkadaşları (2020) tarafından geliştirilen Taraftar Sevgi-Nefret Ölçeği’nin Türkçeye uyarlanması ile ilgili geçerlik ve güvenirlik çalışmaları (Kural vd., 2023) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçek, sevgi ve nefret olmak üzere iki alt boyuttan oluşmakta ve toplamda 7 madde içermektedir. Değerlendirme, 10’lu Likert tipi (1=Kesinlikle Katılmıyorum-10=Kesinlikle Katılıyorum) bir ölçek kullanılarak yapılmıştır.

Verilerin Analizi

Normallik dağılımı için skewness ve kurtosis analizlerinden yararlanılmış ve her iki ölçeğin alt boyutlarının değerleri -1.5 + 1.5 değerleri arasında olduğu ve verilerin normal dağılım gösterdiği anlaşılmaktadır (Tabachnick & Fidell, 2013; George & Mallery 2010). Verilerin normal dağılım sergilemesi nedeniyle, analizler kapsamında parametrik testlerden t-testi, ANOVA ve Pearson korelasyon analizlerinden yararlanılmıştır. Ayrıca, kullanılan ölçeklerin güvenirliğini değerlendirmek amacıyla Cronbach’s Alpha katsayıları incelenmiş ve bu değerlerin .70’in üzerinde olduğu saptanmıştır.

BULGULAR

Tablo 3. Cinsiyet değişkenine göre görüşler için t-testi analiz sonuçları

Ölçekler	Alt Boyutlar	Cinsiyet	n	$\bar{X} \pm SS$	t	p
Bahis Motivasyon	Bilmeye yönelik içsel motivasyon	Erkek	202	2.61±1.17	2.34	.020*
		Kadın	59	2.20±1.24		
	Başarıya yönelik içsel motivasyon	Erkek	202	2.57±1.09	2.70	.007*
		Kadın	59	2.13±1.13		
	Uyarım yaşamaya yönelik içsel motivasyon	Erkek	202	2.69±1.19	2.86	.005*
		Kadın	59	2.19±1.23		
	Belirlenmiş dışsal motivasyon	Erkek	202	2.31±1.14	2.24	.026*
		Kadın	59	1.94±1.01		
	İçe yansıyan dışsal motivasyon	Erkek	202	2.05±1.11	1.30	.193
		Kadın	59	1.84±1.03		
	Dışsal motivasyon - dış düzenleme	Erkek	202	2.88±1.25	3.39	.001*
		Kadın	59	2.24±1.34		

Taraftar Sevgi Nefret	Motivasyonsuzluk	Erkek	202	2.96±1.24	4.18	.000*
		Kadın	59	2.20±1.18		
	Nefret	Erkek	202	4.86±2.85	1.64	.102
		Kadın	59	4.16±2.92		
	Sevgi	Erkek	202	8.33±2.26	1.59	.111
		Kadın	59	7.77±2.73		

*p<.05

Tablo 3 incelendiğinde bahis motivasyon ölçeği alt boyutlarında cinsiyet değişkenine göre “bilmeye yönelik içsel motivasyon” (t=2.34; p<.05), “başarıya yönelik içsel motivasyon” (t=2.70; p<.05), “uyarım yaşamaya yönelik içsel motivasyon” (t=2.86; p<.05), “belirlenmiş dışsal motivasyon” (t=2.24; p<.05), “dışsal motivasyon - dış düzenleme” (t=3.39; p<.05), “motivasyonsuzluk” (t=4.18; p<.05), alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. “bilmeye yönelik içsel motivasyon”, “başarıya yönelik içsel motivasyon”, “uyarım yaşamaya yönelik içsel motivasyon”, “belirlenmiş dışsal motivasyon”, “dışsal motivasyon-dış düzenleme”, “motivasyonsuzluk”, alt boyutlarında erkek taraftarların puanları kadın taraftarlara göre yüksek bulunmuştur. Taraftar sevgi nefret ölçeği kapsamında ise alt boyutlarda anlamlı farklılık tespit edilememiştir.

Tablo 4. Eğitim değişkenine göre görüşler için t-testi analiz sonuçları

Ölçekler	Alt Boyutlar	Eğitim	n	$\bar{X} \pm SS.$	t	p
Bahis Motivasyon	Bilmeye yönelik içsel motivasyon	Lise	156	2.62±1.22	1.73	.084
		Lisans	105	2.36±1.14		
	Başarıya yönelik içsel motivasyon	Lise	156	2.61±1.10	2.46	.014*
		Lisans	105	2.26±1.10		
	Uyarım yaşamaya yönelik içsel motivasyon	Lise	156	2.70±1.22	1.93	.054
		Lisans	105	2.40±1.18		
	Belirlenmiş dışsal motivasyon	Lise	156	2.31±1.17	1.59	.112
		Lisans	105	2.09±1.04		
	İçe yansıyan dışsal motivasyon	Lise	156	2.12±1.14	2.07	.039*
		Lisans	105	1.84±1.00		
	Dışsal motivasyon - dış düzenleme	Lise	156	2.94±1.30	3.18	.002*
		Lisans	105	2.43±1.24		
	Motivasyonsuzluk	Lise	156	2.84±1.27	.775	.439
		Lisans	105	2.72±1.28		
Taraftar Sevgi Nefret	Nefret	Lise	156	4.75±2.88	.318	.751
		Lisans	105	4.63±2.87		
	Sevgi	Lise	156	8.10±2.43	-.900	.369
		Lisans	105	8.37±2.31		

*p<.05

Tablo 4 incelendiğinde bahis motivasyon ölçeği alt boyutlarında eğitim değişkenine göre “başarıya yönelik içsel motivasyon” (t=2.46; p<.05), “içe yansıyan dışsal motivasyon” (t=2.07; p<.05), “dışsal motivasyon-dışsal düzenleme” (t=3.18; p<.05) alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Lise mezunu taraftarların “başarıya yönelik içsel motivasyon”, “içe yansıyan dışsal motivasyon”, “dışsal motivasyon-dışsal düzenleme” alt boyutlarında puanları, lisans mezunu taraftarların puanlarına göre yüksek bulunmuştur. Taraftar sevgi nefret ölçeği alt boyutlarda anlamlı farklılık tespit edilmemiştir.

Tablo 5. Yaş değişkenine göre görüşler için ANOVA testi sonuçları

	Alt Boyutlar	Yaş	n	$\bar{X} \pm SS$	F	p	Fark
Bahis Motivasyon	Bilmeye yönelik içsel motivasyon	18-23 ^A	193	2.55±1.20	2.27	0.81	-
		24-29 ^B	52	2.60±1.16			
		30-35 ^C	10	2.10±1.28			
		36 ve üzeri ^D	6	1.41±0.60			
	Başarıya yönelik içsel motivasyon	18-23 ^A	193	2.48±1.11	3.53	.015*	B>D
		24-29 ^B	52	2.66±1.07			
		30-35 ^C	10	1.92±1.09			
		36 ve üzeri ^D	6	1.33±0.54			
	Uyarım yaşamaya yönelik içsel motivasyon	18-23 ^A	193	2.61±1.20	3.01	.030*	B>D
		24-29 ^B	52	2.69±1.21			
		30-35 ^C	10	2.27±1.46			
		36 ve üzeri ^D	6	1.20±0.33			
	Belirlenmiş dışsal motivasyon	18-23 ^A	193	2.24±1.31	3.35	.020*	A>B>D
		24-29 ^B	52	2.40±1.11			
		30-35 ^C	10	1.75±1.00			
		36 ve üzeri ^D	6	1.04±0.10			
	İçe yansıyan dışsal motivasyon	18-23 ^A	193	2.08±1.10	3.23	.023*	A>C>D
		24-29 ^B	52	1.96±1.10			
		30-35 ^C	10	1.37±0.81			
		36 ve üzeri ^D	6	1.00±0.00			
	Dışsal motivasyon - dış düzenleme	18-23 ^A	193	2.85±1.29	5.41	.001*	A>C>D
		24-29 ^B	52	2.65±1.24			
		30-35 ^C	10	1.82±1.11			
		36 ve üzeri ^D	6	1.16±0.04			
	Motivasyonsuzluk	18-23 ^A	193	2.79±1.26	.817	.485	-
		24-29 ^B	52	2.92±1.22			
		30-35 ^C	10	2.32±1.50			
		36 ve üzeri ^D	6	2.41±1.68			
Taraftar Sevgi-Nefret	Nefret	18-23 ^A	193	4.59±2.83	1.01	.386	-
		24-29 ^B	52	5.26±2.84			
		30-35 ^C	10	4.50±3.10			
		36 ve üzeri ^D	6	3.70±4.06			
	Sevgi	18-23 ^A	193	7.97±2.54	2.50	.060	-
		24-29 ^B	52	8.90±1.68			
		30-35 ^C	10	9.00±1.47			
		36 ve üzeri ^D	6	8.38±2.51			

*p<.05

Katılımcıların yaş değişkenine ilişkin analiz sonuçlarına tablo 5’te yer verilmiştir. Tablo 5 incelediğinde, bahis motivasyon ölçeğinin, “başarıya yönelik içsel motivasyon” alt boyutunda [F(3.257)=3.53; p<.05], “uyarım yaşamaya yönelik içsel motivasyon” alt boyutunda [F(3.257)=3.01; p<.05], “belirlenmiş dışsal motivasyon” alt boyutunda [F(3.257)=3.35; p<.05], “İçe yansıyan dışsal motivasyon” alt boyutunda [F(3.257)=3.23; p<.05], “dışsal motivasyon-dış düzenleme” alt boyutunda [F(3.257)=5.41; p<.05], anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Gruplararası farkın belirlenmesi için LSD çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. “Başarıya yönelik içsel motivasyon” ve “uyarım yaşamaya yönelik içsel motivasyon” alt boyutlarında 24-29 yaş arası katılımcıların puan ortalamalarının, 36 ve üzeri yaş grubunda yer alan katılımcıların puan ortalamalarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. “Dışsal motivasyon-tanımlanmış”, “dışsal motivasyon-içe yansıtılmış” ve “dışsal motivasyon-dışsal düzenleme” alt boyutlarında 18-23 yaş grubunda yer alan katılımcıların puan ortalamaları 30-35 yaş arası ve 36 yaş ve üzeri grubunda yer alan katılımcıların puan ortalamalarından daha

yüksektir. Ayrıca, 30-35 yaş grubunda yer alan katılımcıların puan ortalamaları 36 yaş ve üzerin grubunda yer alan katılımcıların puan ortalamalarından daha yüksektir. Taraftar sevgi nefret ölçeği incelendiğinde ise, yaş değişkeni alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilememiştir.

Tablo 6. Gelir değişkenine göre görüşler için ANOVA testi sonuçları

Ölçekler	Alt Boyutlar	Gelir	n	$\bar{X} \pm SS.$	F	p	Fark
Bahis Motivasyon	Bilmeye yönelik içsel motivasyon	Düşük ^A	134	2.37±1.22	2.33	.109	-
		Orta ^B	68	2.72±1.07			
		Yüksek ^C	59	2.62±1.25			
	Başarıya yönelik içsel motivasyon	Düşük ^A	134	2.33±1.08	2.35	.097	-
		Orta ^B	68	2.66±1.07			
		Yüksek ^C	59	2.57±1.18			
	Uyarım yaşamaya yönelik içsel motivasyon	Düşük ^A	134	2.32±1.14	6.44	.002*	B>C, A
		Orta ^B	68	2.90±1.10			
		Yüksek ^C	59	2.80±1.38			
	Belirlenmiş dışsal motivasyon	Düşük ^A	134	2.04±1.03	3.85	.022*	B>A
		Orta ^B	68	2.45±1.10			
		Yüksek ^C	59	2.38±1.28			
	İçe yansıyan dışsal motivasyon	Düşük ^A	134	1.91±1.04	2.54	.080	-
		Orta ^B	68	2.26±1.15			
		Yüksek ^C	59	1.93±1.12			
	Dışsal motivasyon - dış düzenleme	Düşük ^A	134	2.72±1.31	.732	.482	-
		Orta ^B	68	2.88±1.25			
		Yüksek ^C	59	2.60±1.32			
	Motivasyonsuzluk	Düşük ^A	134	2.64±1.29	1.84	.160	-
		Orta ^B	68	2.96±1.12			
		Yüksek ^C	59	2.93±1.37			
Taraftar Sevgi-Nefret	Nefret	Düşük ^A	134	4.69±2.66	1.46	.234	-
		Orta ^B	68	4.30±2.62			
		Yüksek ^C	59	2.93±1.37			
	Sevgi	Düşük ^A	134	8.10±2.43	4.59	.011*	C>A, B
		Orta ^B	68	7.74±2.61			
		Yüksek ^C	59	8.97±1.78			

*p<.05

Katılımcıların gelir değişkenine göre görüşlerinin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) tablo 6’da sunulmuştur. Tablo 6 incelendiğinde, bahis motivasyon ölçeğinin, “uyarım yaşamaya yönelik içsel motivasyon” alt boyutunda [$F(2.258)=6.44$; $p<.05$], “belirlenmiş dışsal motivasyon” alt boyutunda [$F(2.258)=3.85$; $p<.05$] anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Ayrıca, taraftar sevgi nefret ölçeğinin “sevgi” alt boyutunda [$F(2.258)=4.59$; $p<.05$] anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Tablo 7. Bahis oynama sıklığı değişkenine göre görüşler için ANOVA testi sonuçları

Ölçekler	Alt Boyutlar	Bahis Oynama Sıklığı	N	$\bar{X} \pm SS.$	F	p	Fark
Bahis Motivasyon	Bilmeye yönelik içsel motivasyon	Her gün ^A	34	3.24±1.05	17.17	.000*	A,B>C, D
		Haftada 1-3 defa ^B	49	3.23±0.98			
		Ayda 1 defa ^C	100	2.23±1.17			
		Ayda 2 ve daha fazla ^D	78	2.13±1.09			
	Başarıya yönelik içsel motivasyon	Her gün ^A	34	3.26±0.99	22.08	.000*	A,B>C, D
		Haftada 1-3 defa ^B	49	3.18±0.89			
		Ayda 1 defa ^C	100	2.16±1.02			
		Ayda 2 ve daha fazla ^D	78	2.07±1.02			
	Uyarım yaşamaya yönelik içsel motivasyon	Her gün ^A	34	3.55±1.03	32.37	.000*	A,B>C, D
		Haftada 1-3 defa ^B	49	3.48±0.93			
		Ayda 1 defa ^C	100	2.18±1.09			
		Ayda 2 ve daha fazla ^D	78	2.10±1.05			
	Belirlenmiş dışsal motivasyon	Her gün ^A	34	2.91±1.12	14.63	.000*	A,B>C, D
		Haftada 1-3 defa ^B	49	2.81±1.03			
		Ayda 1 defa ^C	100	1.91±1.00			
		Ayda 2 ve daha fazla ^D	78	1.96±1.06			
	İçe yansıyan dışsal motivasyon	Her gün ^A	34	2.47±1.19	3.05	.016*	A>C, D
		Haftada 1-3 defa ^B	49	2.17±1.09			
		Ayda 1 defa ^C	100	1.93±1.08			
		Ayda 2 ve daha fazla ^D	78	1.81±1.01			
	Dışsal motivasyon - dış düzenleme	Her gün ^A	34	3.27±1.16	10.37	.000*	A,B>C, D
		Haftada 1-3 defa ^B	49	3.40±1.07			
		Ayda 1 defa ^C	100	2.53±1.28			
		Ayda 2 ve daha fazla ^D	78	2.34±1.29			
	Motivasyonsuzluk	Her gün ^A	34	3.74±0.97	13.62	.000*	A,B>C, D
		Haftada 1-3 defa ^B	49	3.25±1.04			
		Ayda 1 defa ^C	100	2.52±1.25			
		Ayda 2 ve daha fazla ^D	78	2.44±1.26			
Taraftar Sevgi-Nefret	Nefret	Her gün ^A	34	5.82±2.68	2.04	.109	-
		Haftada 1-3 defa ^B	49	4.61±2.91			
		Ayda 1 defa ^C	100	4.45±2.66			
		Ayda 2 ve daha fazla ^D	78	4.59±3.13			
	Sevgi	Her gün ^A	34	8.99±1.80	3.02	.022*	A,B>D
		Haftada 1-3 defa ^B	49	8.63±2.06			
		Ayda 1 defa ^C	100	8.17±2.44			
		Ayda 2 ve daha fazla ^D	78	7.64±2.59			

*p<.05

Bahis motivasyon ölçeğinin “uyarım yaşamaya yönelik içsel motivasyon” alt boyutunda gelir düzeyi orta olan katılımcıların puan ortalamaları gelir düzeyi yüksek ve düşük olan katılımcıların puan ortalamalarından daha yüksek bulunmuştur. “Belirlenmiş dışsal motivasyon” alt boyutunda ise, gelir düzeyi orta olan katılımcıların puan ortalamaları gelir düzeyi düşük olan katılımcıların puan ortalamalarından daha yüksek bulunmuştur. Taraftar sevgi nefret ölçeğinde ise, “sevgi” alt boyutunda gelir düzeyi yüksek olan katılımcıların puan ortalamaları gelir düzeyi düşük ve orta düzeyde olan katılımcıların puan ortalamalarından daha yüksek bulunmuştur. Katılımcıların bahis oynama sıklığı değişkenine göre görüşlerinin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) tablo 7’de sunulmuştur. Tablo 7 incelediğinde, bahis motivasyon ölçeğinin, “bilmeye yönelik içsel motivasyon” alt boyutunda [F(3.257)=17.17; p<.05], “Başarıya yönelik içsel motivasyon” alt boyutunda [F(3.257)=22.08; p<.05], “uyarım yaşamaya yönelik içsel motivasyon” alt boyutunda [F(3.257)=32.37; p<.05], “Belirlenmiş dışsal motivasyon” [F(3.257)=14.63; p<.05], “içe yansıyan dışsal motivasyon”

[F(3.257)=3.05; $p<.05$], “dışsal motivasyon-dış düzenleme” [F(3.257)=10.37; $p<.05$], “Motivasyonsuzluk” [F(3.257)=13.62; $p<.05$], alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bahis motivasyon ölçeğinin, “bilmeye yönelik içsel motivasyon”, “başarıya yönelik içsel motivasyon” “uyarım yaşamaya yönelik içsel motivasyon”, “belirlenmiş dışsal motivasyon”, “dışsal motivasyon-dış düzenleme” ve “motivasyonsuzluk” alt boyutlarında bahis oynama sıklığı her gün grubunda yer alan katılımcıların puan ortalamaları haftada bir-üç defa ve ayda iki ve daha fazla olan katılımcıların puan ortalamalarından daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca, “İçe yansıyan dışsal motivasyon” alt boyutunda bahis oynama sıklığı her gün grubunda yer alan katılımcıların ayda bir defa, ayda iki ve daha fazla grubunda yer alan katılımcıların puan ortalamalarından daha yüksek bulunmuştur. Taraftar sevgi nefret ölçeğinin alt boyutları incelendiğinde ise “sevgi” alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilmiştir [F(3.257) =3.02; $p<.05$]. Taraftarların bahis oynama sıklığına göre sevgi alt boyutunda, ayda iki ve daha fazla bahis oynayanların puanları, her gün ve haftada bir-üç defa bahis oynayanların puanlarından yüksek bulunmuştur.

Tablo 8. Bahis motivasyon ölçeği ve taraftar sevgi nefret ölçeği arasındaki korelasyon analizi sonuçları

Alt boyutlar		1	2	3	4	5	6	7	8
2	r	.849**	1						
	p	.000							
3	r	.833**	.849**	1					
	p	.000	.000						
4	r	.777**	.789**	.811**	1				
	p	.000	.000	.000					
5	r	.662**	.654**	.647**	.811**	1			
	p	.000	.000	.000	.000				
6	r	.636	.671**	.689**	.602**	.553**	1		
	p	.000	.000	.000	.000	.000			
7	r	.640**	.663**	.657**	.540**	.460**	.647**	1	
	p	.000	.000	.000	.000	.000	.000		
8	r	.276**	.290**	.261**	.314**	.335**	.191**	.319**	1
	p	.000	.000	.000	.000	.000	.002	.000	
9	r	.181**	.182**	.178**	.050	-.050	.117	.205**	.306**
	p	.003	.003	.004	.419	.424	.058	.001	.000

** $p<.01$ 1=“Bilmeye yönelik içsel motivasyon”, 2=“Başarıya yönelik içsel motivasyon”, 3=“Uyarım yaşamaya yönelik içsel motivasyon”, 4=“Belirlenmiş dışsal motivasyon”, 5=“İçe yansıyan dışsal motivasyon”, 6=“Dışsal motivasyon - dış düzenleme”, 7=“Motivasyonsuzluk”, 8=“Nefret”, 9=“Sevgi”

Tablo 8’de bahis motivasyon ölçeği ile taraftar sevgi-nefret ölçeğinin alt boyutlara arasındaki ilişki incelenmiştir. Başarıya yönelik içsel motivasyon alt boyutu ile bilmeye yönelik içsel motivasyon ve uyarım yaşamaya yönelik içsel motivasyon, alt boyutları arasında yüksek düzeyde pozitif yönde ilişki bulunurken, içe yansıyan dışsal motivasyon alt boyutu ile motivasyonsuzluk alt boyutu arasında orta düzeyde pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur. Sevgi alt boyutu ile “bilmeye yönelik içsel motivasyon”, “başarıya yönelik içsel motivasyon”, “uyarım yaşamaya yönelik içsel motivasyon”, “belirlenmiş dışsal motivasyon”, “motivasyonsuzluk” alt boyutları arasında düşük düzeyde pozitif yönde bir ilişki saptanmıştır. Nefret alt boyutu ile “içe yansıyan dışsal motivasyon”, “dışsal motivasyon - dış düzenleme”, alt boyutları arasında düşük düzeyde pozitif yönde bir ilişki saptanmıştır. Sevgi ve nefret alt boyutları arasında orta düzeyde pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur. Taraftar sevgi ve nefret duyguları ile bahis oynama motivasyonu arasında düşük düzeyde pozitif bir ilişki söylenebilir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmanın amacı, futbol taraftarlarının sevgi-nefret duyguları ile bahis oynama motivasyonlarının yaş, cinsiyet, eğitim, gelir ve bahis oynama sıklığı değişkenlerine göre incelemektir. Spor bahisleri, uluslararası alanda en hızlı gelişen kumar biçimlerinden biridir. Spor bahisleri, sporun kültürel önemi ve bahis ürünlerinin günlük yaşamda hızla yayılması ve yaygınlaşmasıyla ilgili artan halk sağlığı endişeleri nedeniyle önemli akademik, medya ve düzenleyici ilgi görmektedir (Lopez-Gonzalez vd., 2020a). Son araştırmalar, spor bahis teşviklerinin bireylerin kumar davranışları üzerindeki etkisini araştırmaya odaklanmıştır (Di Censo vd., 2023). Motivasyon bireylerin kumara yönelmesindeki önemli etkenlerden birisidir (Chantal vd., 1995). Bahis motivasyonu ölçeğinin alt boyut puan ortalamaları incelendiğinde Motivasyonsuzluk alt boyutunun en yüksek, içe yansıyan dışsal motivasyon alt boyutunun en düşük puan ortalamasına sahip olduğu saptanmıştır. Çalışmamızın bulgularına benzer şekilde (Polat & Yıldız 2021) çalışmasında her iki alt boyutta, en düşük ve en yüksek değerler elde edilmiştir. Ayrıca yüksek motivasyonun, bahis oynayan kişileri kumar oynamak için daha fazla zaman ve para harcamasını teşvik ettiği söylenebilir.

“Bilmeye yönelik içsel motivasyon”, “Başarıya yönelik içsel motivasyon”, “Uyarım yaşamaya yönelik içsel motivasyon”, “Belirlenmiş dışsal motivasyon”, “Dışsal motivasyon-dış düzenleme”, “Motivasyonsuzluk”, alt boyutlarında erkek taraftarların puanları kadın taraftarlara göre yüksek bulunmuştur. Hing ve arkadaşları (2015) tarafından yapılan bir çalışmanın sonuçları arasında genç yetişkin erkeklerin daha fazla spor bahis oyunlarını oynadığı sonucuna ulaşılmıştır. Hing ve arkadaşları (2017) tarafından yapılan bir diğer çalışmada da, erkek spor bahisçilerinin genel olarak kadınlara göre daha yüksek düzeyde sorunlu kumar oynama oranlarına sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, bu sonuçlar, çevrimiçi spor bahislerinin genç yetişkin erkekler arasında en popüler olduğu yönündeki önceki bulgularla tutarlı olduğu anlaşılmaktadır (LaBrie vd., 2007; Wood & Williams, 2011). Bu nokta bizim araştırmamızda spor bahislerini oynamaya daha fazla motive olan ve daha fazla oynayanların erkek katılımcılar olduğu ve literatürdeki çalışmalarla benzer sonuçlara ulaşıldığı anlaşılmaktadır. Bu durumun nedenleri arasında erkek katılımcıların spor bahisleri ile ilgili sosyal medyadan ve internetten daha fazla etkilenmesi gösterilebilir. Erkek ve kadın taraftarların sevgi nefret duyguları arasında ise fark bulunmamıştır.

Lise mezunu taraftarların “Başarıya yönelik içsel motivasyon”, “İçe yansıyan dışsal motivasyon”, “Dışsal motivasyon - dışsal düzenleme” alt boyutlarında puanları, lisans mezunu taraftarların puanlarına göre yüksek bulunmuştur. Hing ve arkadaşları (2015) tarafından yapılan çalışmada sorunlu olarak spor bahislerini oynayan kişilerin eğitim seviyelerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak hem bu çalışmanın aksine hem de bizim araştırmamızın aksine (Seal vd., 2022) tarafından yapılan bir çalışmanın sonuçları arasında üniversite mezunu olanların spor bahis oyunlarını oynama olasılıkları lise mezunu olmayanlara göre daha düşük sonucuna ulaşılmıştır. Taraftarların eğitim durumlarına göre sevgi nefret görüşlerinde fark görülmemiştir.

"Başarıya yönelik içsel motivasyon" ve "Uyarım yaşamaya yönelik içsel motivasyon" alt boyutlarında 24-29 yaş arası katılımcıların puan ortalamalarının, 36 ve üzeri yaş grubunda yer alan katılımcıların puan ortalamalarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Di Censo ve

arkadaşları (2023) yaş olarak daha genç olan bireylerin, spor bahislerine katılım oranlarının daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir. “Belirlenmiş dışsal motivasyon”, “İçe yansıyan dışsal motivasyon” ve “Dışsal motivasyon-dışsal düzenleme” alt boyutlarında 18-23 yaş grubunda yer alan katılımcıların puan ortalamaları 30 yaş ve üzeri grubunda yer alan katılımcıların puan ortalamalarından daha yüksektir.

18-24 yaş aralığındaki gençler, internet ve sosyal medya çağında yetişen bir nesli temsil etmektedir. Dijital teknolojiyle daha fazla ilgileniyorlar ve diğer nesillere göre internette ve sosyal medyada daha fazla zaman geçirmektedirler (Twenge vd., 2019; Australian Communications & Media Authority, 2021; Auxier & Anderson, 2021; Di Censo vd., 2023). Hing ve arkadaşları (2016) tarafından yapılan bir çalışmada, spor bahis oyunları gün geçtikçe daha yoğun bir şekilde pazarlandığı ve özellikle genç yetişkinlerin hedeflendiği belirtilmektedir. Bununla birlikte bizim araştırmamızın sonuçlarına göre yaşı daha genç olan bireylerin teknoloji ve sosyal medyanın etkisinden dolayı daha fazla bahis oynamaya motive oldukları söylenebilir. Ayrıca, 30-35 yaş grubunda yer alan katılımcıların puan ortalamaları 36 yaş ve üzeri grubunda yer alan katılımcıların puan ortalamalarından daha yüksektir. Taraftarların sevgi nefret görüşlerinde yaş gruplarına göre fark tespit edilememiştir.

Bahis Motivasyon Ölçeğinin “Uyarım yaşamaya yönelik içsel motivasyon” alt boyutunda gelir düzeyi orta olan katılımcıların puan ortalamaları gelir düzeyi yüksek ve düşük olan katılımcıların puan ortalamalarından daha yüksek bulunmuştur. “Belirlenmiş dışsal motivasyon” alt boyutunda ise, gelir düzeyi orta olan katılımcıların puan ortalamaları gelir düzeyi düşük olan katılımcıların puan ortalamalarından daha yüksek bulunmuştur. Taraftar sevgi nefret ölçeğinde ise, “Sevgi” alt boyutunda gelir düzeyi yüksek olan katılımcıların puan ortalamaları gelir düzeyi düşük ve orta düzeyde olan katılımcıların puan ortalamalarından daha yüksek bulunmuştur. Spor bahis oyunlarını oynayan katılımcılar arasında gelir düzeyi yüksek olan katılımcıların daha fazla bahis oynadığı sonucuna ulaşan çalışmalar bulunmaktadır (Lee vd., 2011; Perez & Humphreys, 2013; Leng vd., 2022).

Bahis Motivasyon Ölçeğinin, “Bilmeye yönelik içsel motivasyon”, “Başarıya yönelik içsel motivasyon” “Uyarım yaşamaya yönelik içsel motivasyon”, “Belirlenmiş dışsal motivasyon”, “Dışsal motivasyon - dış düzenleme” ve “Motivasyonsuzluk” alt boyutlarında bahis oynama sıklığı her gün grubunda yer alan katılımcıların puan ortalamaları haftada bir-üç defa ve ayda iki ve daha fazla olan katılımcıların puan ortalamalarından daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca, “İçe yansıyan dışsal motivasyon” alt boyutunda bahis oynama sıklığı her gün grubunda yer alan katılımcıların ayda bir defa, ayda iki ve daha fazla grubunda yer alan katılımcıların puan ortalamalarından daha yüksek bulunmuştur. Taraftar sevgi nefret ölçeği alt boyutlarında ise katılımcıların bahis oynama sıklığına göre sevgi alt boyutunda, ayda iki ve daha fazla bahis oynayanların puanları, her gün ve haftada bir-üç defa bahis oynayanların puanlarından yüksek bulunmuştur.

Bahis oynama ölçeğinin alt boyutları arasında en az orta düzeyde ilişki gözlenmiştir. Alt boyutlar arasında en güçlü ilişki, belirlenmiş dışsal motivasyon ile içe yansıyan dışsal motivasyon alt boyutları arasında, en zayıf ilişki ise, içe yansıyan dışsal motivasyon ile motivasyonsuzluk boyutları arasında gözlenmiştir. Benzer şekilde Polat ve Yıldız (2021)

çalışmasında da içe yansıyan dışsal motivasyon ile motivasyonsuzluk alt boyutları arasında zayıf ilişki tespit edilmiştir.

Taraftar nefret duyguları ile bahis oynama motivasyonun bütün boyutlarında, sevgi duyguları ile dört alt boyut arasında zayıf düzeyde pozitif bir ilişki olduğu görülmüştür. Benzer şekilde Polat ve Yıldız (2021) kumar motivasyonu ile taraftarlık düzeyi arasında zayıf anlamlı ve pozitif korelasyon olduğunu tespit etmiştir.

Spor etkinlikleri üzerine kumar oynamanın takım taraftarlığı kimliği, spor hayranlığı, spor takımı kimliği ve etkinlikleri toplu izleme gibi psikososyal unsurlar ile bir etkileşimi vardır (Gordon vd., 2015). Oyun içi bahis ya da canlı spor etkinliklerinde bahis oynayan taraftarların takım kimlikleri, sosyal kimlikleri ve takımlarına olan duygusal bağlılıklarının bahis tahminlerine etkisi söz konusudur (Giulianotti, 2002; Lopez-Gonzalez vd., 2020b) Bir taraftarın kendi takımı lehine spor bahsi oynaması sadakat olarak değerlendirilirken, kişinin takımına karşı bahis oynaması ise ihanet olarak değerlendirilmektedir (Gordon vd., 2015). Kendi takımlarına karşı bahis oynayan bahisçiler maddi kazanç sağlayarak duygusal kayıplarını dengelemenin yanında "gelecekteki başarısızlıklarına karşı kendini koruma" güdüsü ile hareket ederler (Agha & Tyler, 2017). Bu bağlamda taraftarların duygusal yönden takımlarına karşı ve kendi takımları lehine bahis oynamalarını bahis şirketleri değerlendirmektedirler. Levitt (2004), bahis bürolarının, bahisçilerin favori takımlarını destekleme arzularını, o takıma bahis oynayanlara daha düşük oranlar vererek bilinçli bir şekilde istismar edebildiğini ortaya koymuştur. Bu durum, bahisçilerin bahsi kazanma olasılığından ziyade bir takımın kazanması yönündeki tercihlerine göre bahis seçmeleri halinde, bahislerin çoğunun neden kayıpla sonuçlandığını daha iyi açıklayabilir (Raventos & Zloezi, 2011; Gainsbury & Russell, 2015).

Sonuç olarak, internet ve mobil teknolojiler, çok uluslu kurumsal bahisçilerin çevrimiçi spor bahis hizmetleri sunarak ulusal sınırlar ötesinde hizmetlerini genişletmelerini sağlayarak büyümenin temel itici güçleri olmuş, tüketicilere kolay erişim, rahatlık, anonimlik ve daha iyi fiyatlar sunmuştur (Gainsbury vd., 2012; Hing vd., 2015). Bununla birlikte spor bahis şirketlerinin bahis oynayan kişilerin duygularına yönelik hareket ederek bahis oranlarını belirlemeleri önemlidir. Ayrıca taraftarların bahis oynamaya motive olmaları ve takımlarını lehine veya aleyhine bahis oynamaları da takımları ile özdeşleştiklerini göstermektedir. Takımları ile özdeşleşen taraftarların para kaybetmek pahasına bahis oynamaları olası iken karşı takıma yönelik bahis oynayabilmektedirler. Bu durum bahis oynama motivasyonlarını üzerinde de etkili olabileceğini göstermektedir.

Öneriler

Bu çalışmanın bulguları, futbol taraftarlarının bahis oynama motivasyonlarının yalnızca ekonomik kazanç ya da eğlence arayışından ibaret olmadığını, aynı zamanda takımlarına duydukları yoğun sevgi ya da rakip takımlara karşı besledikleri nefret gibi duygusal faktörlerle de şekillendiğini ortaya koymuştur. Özellikle takımlarına bağlı olan taraftarları bahis oyunlarına ilişkin motivasyon faktörleri daha detayla gelecek çalışmalarda incelenebilir. Bununla birlikte, rakip takımlara karşı duyulan olumsuz duyguların da kimi zaman bahis davranışlarını tetikleyici bir unsur haline geldiği belirlenmiştir. Gelecek çalışmalarda

taraftarların nefret duygularını göz önünde tutarak bahis oynama davranışları incelenebilir. Ayrıca bu çalışmalarla birlikte fanatik düzeyde olan taraftarların spor bahis oyunu oynamadaki risk faktörleri araştırılabilir.

KAYNAKLAR

- Agha, N., & Tyler, B. D. (2017). An investigation of highly identified fans who bet against their favorite teams. *Sport Management Review*, 20(3), 296-308. <https://doi.org/10.1016/j.smr.2016.09.004>
- Australian Communications and Media Authority. (2021). *Communications and media in Australia: The digital lives of younger Australians*. Commonwealth of Australia. <https://www.acma.gov.au/publications/2021-05/report/digital-lives-younger-and-older-australians>
- Auxier, B., & Anderson, M. (2021). Social media use in 2021. *Pew Research Center*. <https://www.acma.gov.au/publications/2021-05/report/digital-lives-younger-and-older-australians>
- Berument H., Basak Ceylan N., & Ogüt Eker G. (2019). Soccer, stock returns and fanaticism: Evidence from Turkey, *The Social Science Journal*, 46(3), 594-600. <https://doi.org/10.1016/j.soscij.2009.06.001>
- Binde, P. (2014). Gambling in Sweden: The cultural and socio-political context. *Addiction*, 109(2), 193-198. <https://doi.org/10.1111/add.12103>
- Bunn, C., Ireland, R., Minton, J., Holman, D., Philpott, M., & Chambers, S. (2019). Shirt sponsorship by gambling companies in the English and Scottish Premier Leagues: Global reach and public health concerns. *Soccer and Society*, 20(6), 824-835. <https://doi.org/10.1080/14660970.2018.1425682>
- Chantal, Y., Vallerand, R. J., & Vallieres, E. F. (1994). On the development and validation of the Gambling Motivation Scale. *Society and Leisure*, 17(1), 189-212.
- Chantal, Y., Vallerand, R. J., & Vallieres, E. F. (1995). Motivation and gambling involvement. *The Journal of Social Psychology*, 135(6), 755-763. <https://doi.org/10.1080/00224545.1995.9713978>.
- Di Censo, G., Delfabbro, P., & King, D. L. (2023). Young people's perceptions of the effects and value of sports betting inducements. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 1-21. <https://doi.org/10.1007/s11469-023-01173-0>
- Fang X., & Mowen C. J. (2009). Examining the trait and functional motive antecedents of four gambling activities: slot machines, skilled card games, sports betting, and promotional games. *Journal of Consumer Marketing* 26(2), 121-131. <https://doi.org/10.1108/07363760910940483>
- Funk, D. C., Alexandris, K. & McDonald, H. (2016). *Sport consumer behaviour: Marketing strategies*, Routledge, New York.
- Gainsbury, S. M., & Russell, A. (2015). Betting patterns for sports and races: A longitudinal analysis of online wagering in Australia. *Journal of Gambling Studies*, 31, 17-32. <https://doi.org/10.1007/s10899-013-9415-4>
- George, D., & Mallery, P. (2010). *SPSS for windows step by step: A simple guide and reference 17.0 update* (10th Ed). Pearson.
- Gordon, R., Gurrieri, L., & Chapman, M. (2015). Broadening an understanding of problem gambling: The lifestyle consumption community of sports betting. *Journal of Business Research*, 68(10), 2164-2172. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2015.03.016>
- Hare, S. (2015). Study of gambling and health in Victoria: Findings from the Victorian prevalence study 2014. *Victorian Responsible Gambling Foundation*.
- Hing, N., Lamont, M., Vitartas, P., & Fink, E. (2015). Sports-embedded gambling promotions: A study of exposure, sports betting intention and problem gambling amongst adults. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 13, 115-135. <https://doi.org/10.1007/s11469-014-9519-9>
- Hing, N., Russell, A. M. T., Lamont, M., & Vitartas, P. (2017). Bet anywhere, anytime: An analysis of Internet sports bettors' responses to gambling promotions during sports broadcasts by problem gambling severity. *Journal of Gambling Studies*, 33, 1051-1065. <https://doi.org/10.1007/s10899-017-9671-9>

- Hing, N., Russell, A. M., Vitartas, P., & Lamont, M. (2016). Demographic, behavioural and normative risk factors for gambling problems amongst sports bettors. *Journal of Gambling Studies*, 32, 625-641. <https://doi.org/10.1007/s10899-015-9571-9>
- Kalaycı, S. (2005). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Asil Yayın Dağıtım.
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Nobel Yayınevi.
- Karlı, Ü. (2008). *Spor bahisi oynayan üniversite öğrencilerinin bahis oynama güdülleri ve bu öğrencilerin spor bahisi oynamayan öğrencilerden kişisel ve psikolojik farklılıklarının belirlenmesi*. Doktora tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Kural, S., Özbek, O., Gürbüz, B. (2023). Adaptation of the love-hate scale for sports fans into Turkish: A validity and reliability study. *Baltic Journal Health Physical Activity*. 15(1), 1-9. <https://doi.org/10.29359/BJHPA.15.1.07>.
- LaBrie, R. A., LaPlante, D. A., Nelson, S. E., Schumann, A., & Shaffer, H. J. (2007). Assessing the playing field: A prospective longitudinal study of internet sports gambling behavior. *Journal of Gambling Studies*, 23(3), 347-362. <https://doi.org/10.1007/s10899-007-9067-3>
- Lee, K. M., Guo, S., Manning, V., Thane, K., & Wong, K. E. (2011). Are the demographic and clinical features of pathological gamblers seeking treatment in Singapore changing?. *Singapore Medical Journal*, 52(6), 428-431.
- Leng, H. K., Phua, Y. X. P., Pyun, D. Y., Kwon, H. H., & Lin, Y. C. (2022). Differences between gamblers and non-gamblers on sports betting websites. *Journal of Gambling Studies*, 38(3), 753-766. <https://doi.org/10.1007/s10899-021-10065-8>
- Levitt, S. D. (2004). Why are gambling markets organized so differently from financial markets?, *The Economic Journal*, 114, 223-246. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0297.2004.00207.x>
- Lopez-Gonzalez H., Griffiths, M. D., & Estévez, A. (2020a) In-play betting, sport broadcasts, and gambling severity: A survey study of spanish sports bettors on the risks of betting on sport while watching it. *Communication & Sport*, 8(1) 50-71. <https://doi.org/10.1177/2167479518816338>
- Lopez-Gonzalez, H., Russell, A. M., Hing, N., Estévez, A., & Griffiths, M. D. (2020b). A cross-cultural study of weekly sports bettors in Australia and Spain. *Journal of Gambling Studies*, 36(3), 937-955. <https://doi.org/10.1007/s10899-019-09898-1>
- Na, S., Su, Y., & Kunkel, T. (2019). Do not bet on your favourite football team: the influence of fan identity-based biases and sport context knowledge on game prediction accuracy. *European Sport Management Quarterly*, 19(3), 396-418 <https://doi.org/10.1080/16184742.2018.1530689>
- Ne Oldu. (2022). *Türkiye'deki yasal canlı bahis-iddiaa siteleri 2022 listesi*. <https://www.neoldu.com/yasal-canli-bahis-siteleri-37668h.htm>.
- Nelson, T. F., Richard A. LaBrie, R. A., LaPlante, D. A., Stanton, M., Shaffer, H. J., & Wechsler, H. (2007). Sports betting and other gambling in athletes, fans, and other college students. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 78(4), 271-283, <https://doi.org/10.1080/02701367.2007.10599425>
- Perez, L., & Humphreys, B. (2013). The 'who and why' of lottery: Empirical highlights from the seminal economic literature. *Journal of Economic Surveys*, 27(5), 915-940. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6419.2012.00732.x>
- Polat E., & Yıldız K. (2021). The effect of gambling motivation of sport spectators on propensity for violence in sport. *Journal of Gambling Studies*, 37,203-220 <https://doi.org/10.1007/s10899-020-09956-z>
- Purves, R. J., Critchlow, N., Morgan, A., Stead, M., & Dobbie, F. (2020). Examining the frequency and nature of gambling marketing in televised broadcasts of professional sporting events in the United Kingdom. *Public Health*, 184, 71-78. <https://doi.org/10.1016/j.puhe.2020.02.012>
- Raventos, P., & Zolezzi, S. (2011). Sportsbooks and politicians: Place your bet!. *Journal of Business Research*, 64(3), 299-305. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2009.11.016>
- Seal, E., Cardak, B. A., Nicholson, M., Donaldson, A., O'Halloran, P., Randle, E., & Staley, K. (2022). The gambling behaviour and attitudes to sports betting of sports fans. *Journal of Gambling Studies*, 38(4), 1371-1403. <https://doi.org/10.1007/s10899-021-10101-7>

- Sharman S. (2022) Gambling in football: How much is too much?, *Managing Sport and Leisure*, 27(1-2), 85-92, <https://doi.org/10.1080/23750472.2020.1811135>
- Shuv-Ami, A., Toder Alon, A.T., Loureiro, S.M.C., & Kaufmann, H.R. (2020). A new love-hate scale for sports fans. *International Journal of Sports Marketing and Sponsorship*, 21(3), 543-560. <https://doi.org/10.1108/IJSMS-11-2019-0122>
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th Ed.). Allyn and Bacon.
- Tajfel, H. (1978). *Differentiation between social groups: Studies in the social psychology of intergroup relations*. Academic Press, London.
- Twenge, J. M., Martin, G. N., & Spitzberg, B. H. (2019). Trends in U.S. adolescents' media use, 1976-2016: The rise of digital media, the decline of TV, and the (near) demise of print. *Psychology of Popular Media Culture*, 8(4), 329-345. <https://doi.org/10.1037/ppm0000203>
- Vinberg, M., Wetterborg, D., & Enebrink, P. (2021). Gambling at work: A qualitative study of Swedish elite athletes, coaches, and managers. *Journal of Gambling Studies*, 37(4), 1197-1217. <https://doi.org/10.1007/s10899-021-10007-4>
- Wood, R., & Williams, R. (2011). A comparative profile of the internet gambler: Demographic characteristics, game play patterns, and problem gambling status. *New Media and Society*, 13, 1123-1141. <https://doi.org/10.1177/1461444810397650>

Katkı Oranı Contribution Rate	Katkıda Bulunanlar Contributors
Fikir ve Kavramsal Kurgu <i>Idea or Notion</i>	Sercan KURAL, Oğuz ÖZBEK
Araştırma Tasarımı <i>Research Design</i>	Sercan KURAL, Oğuz ÖZBEK
Literatür Tarama <i>Literature Review</i>	Sercan KURAL, Oğuz ÖZBEK
Veri Toplama <i>Data Collecting</i>	Sercan KURAL
Verilerin Analizi <i>Data Analysis</i>	Sercan KURAL
Tartışma ve Yorum <i>Discussion and Commentary</i>	Sercan KURAL, Oğuz ÖZBEK
Etik Kurul Beyanı/ Statement of Ethics Committee	
Bu araştırma, Bartın Üniversitesi Etik Kurulunun 23.05.2023 tarihli E-23688910-050.01.04-2300045270 sayılı kararı ile yürütülmüştür. <i>This research was conducted with the decision of Bartın University Ethics Committee dated 23.05.2023 and numbered E-23688910-050.01.04-2300045270.</i>	
Çatışma Beyanı/ Statement of Conflict	
Araştırmacıların araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması yoktur. <i>Researchers do not have any personal or financial conflicts of interest with other people and institutions related to the research.</i>	
Destek ve Teşekkür Beyanı/ Statement of Support and Acknowledgment	
Bu çalışmanın yazım sürecinde katkı ve/veya destek alınmamıştır. <i>No contribution and/or support was received during the writing process of this study.</i>	

Bu eser [Creative Commons Atıf-Gayri Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı \(CC BY 4.0\)](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) ile lisanslanmıştır.